

Arkivsak

26/08456-1

Saksbehandler

Inger Lise Hagen Sandberg

Saksgang

Fylkesutvalget

Fylkestinget

Møtedato

09.06.2026

16.06.2026

Rammesak og finansielle måltall 2027-2030

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Saken tas til orientering
2. Følgende finansielle måltall vedtas som retningsgivende for økonomiplan for 2027-2030:
 - a) Årlig netto driftsresultat bør være minimum 3% av brutto inntekter
 - b) Langsiktig gjeld bør maksimalt utgjøre 85 % av brutto inntekter
 - c) Fond premieavvik skal svare til reelt premieavvik
 - d) Disposisjonsfond bør være på minst 10% av brutto inntekter
3. Arbeidet med økonomisk bærekraft skal ha høy prioritet.

Sammendrag

Saken beskriver de økonomiske rammebetingelsene og utfordringene for Vestfold fylkeskommune i kommende økonomiplanperiode 2027 – 2030 og mulige scenarier frem mot 2036. Fylkesdirektøren legger fram oppdaterte vurderinger av inntekter, kostnadsvekst, gjeldsutvikling og behov for effektivisering og driftsendring som grunnlag for arbeidet med budsjett og økonomiplan for 2027 - 2030.

Revidert nasjonalbudsjett for 2026 viser høyere lønns- og prisvekst enn da nasjonalbudsjettet og budsjettet til Vestfold Fylkeskommune ble vedtatt. Forventende skatteinntektene øker, men kostnadene øker parallelt og fylkeskommunens økonomiske handlingsrom bedres ikke. Dette gjelder spesielt innenfor samferdsel. Det er også stor usikkerhet i prognosene for skatteinntektene. Kommuneproposisjonen for 2027 gir begrenset vekst i frie inntekter for Vestfold fylkeskommune. I inntektssystemet forventes det at Vestfold fylkeskommune skal kunne levere tjenester mer kostnadseffektivt enn de fleste andre fylkeskommunene i Norge, noe som medfører nedtrekk i inntekter.

KOSTRA-tallene viser at Vestfold fylkeskommune samlet sett har en effektiv tjenesteproduksjon innenfor mange områder. Vestfold fylkeskommune har høy fri egenkapital og en gjennomsnittlig gjeld sammenlignet med andre fylkeskommuner.

På lengre sikt vil samfunnsutfordringer medføre utfordringer for Vestfold fylke. For Vestfold fylkeskommune gjelder dette spesielt nedgang i antall ungdommer fra 2028. Det vil kunne redusere inntektsgrunnlaget, særlig innen videregående opplæring. Samtidig vil store investeringsbehov, prisstigning, økt vedlikeholdsbehov og høyere renteutgifter, legge press på økonomien til kommunen.

Vedtatte finansielle mål for Vestfold Fylkeskommune ligger til grunn for økonomistyringen. Nåværende måltall innebærer et netto driftsresultat på minimum 2 prosent av brutto inntekter, langsiktig gjeld maksimalt 90 prosent av brutto inntekter og bufferfond minst 8 prosent av brutto inntekter. Teknisk beregningsutvalg (TBU) og KS sine anbefalinger er høyere driftsresultat, lavere gjeld og større disposisjonsfond for å sikre langsiktig økonomisk bærekraft. Det er viktig og god langsiktig økonomistyring at forholdet mellom driftsresultat, gjeld og disposisjonsfond må sees i sammenheng som i KØB-modellen (kommunal økonomisk bærekraft), og disse faktorene kan være retningsgivende for fremtidige prioriteringer.

Vestfold fylkeskommune har et samlet økonomisk utfordringsbilde i størrelsesorden 240 mill. kr fram mot 2030. Det er allerede vedtatt omfattende effektiviseringstiltak i økonomiplanen, men samtidig meldes det om ytterligere behov innen blant annet opplæring, tannhelse og samferdsel. Innen samferdsel er særlig økte kostnader til kollektivtransport, vedlikeholdsetterslep på fylkesveier og behov for investeringer i kollektivinfrastruktur sentrale utfordringer.

For å synliggjøre konsekvensene av ulike strategiske valg og eventuelle endrede rammebetingelser presenteres fire økonomiske scenarier fram mot 2036 for å

- **Scenario 1 (videreføring av dagens planer)** viderefører dagens økonomiplan med ny videregående skole og økt investeringsnivå. Dette gir gjeldsgrad på om lag 112 prosent og redusert økonomisk handlingsrom til drift og ytterligere investeringer.
- **Scenario 2 (bygger på scenario 1, men med 2 prosent høyere rente).** Dette viser at økte renter raskt vil svekke driftsresultatet og bruk av hele disposisjonsfondet i løpet av få år.
- **Scenario 3 (bygger på scenario 1, men legger til grunn et netto driftsresultat på 4 prosent av brutto inntekter i tråd med anbefalingene fra TBU fra 2030).** Dette krever ytterligere driftsendringer og kostnadsreduksjoner og, men gir lavere gjeld og økonomisk bærekraft over tid.
- **Scenario 4 (bygger på scenario 1 med erstatter bygging av ny skole med oppgradering av eksisterende skolebygg i Holmestrand kommune).** Dette scenarioet gir økonomisk bærekraftige, med lavere gjeld og større beholdning av disposisjonsfond.

Fylkesdirektørens samlede vurdering er at Vestfold fylkeskommune står overfor betydelige økonomiske utfordringer i årene framover. For å sikre langsiktig økonomisk bærekraft må driftsnivået tilpasses framtidige inntekter. Investeringsbehov må gjennomgås og det må gjennomføres driftsendringer og effektiviseringstiltak. Fylkesdirektøren forslår å justere de finansielle måltallene.

Bakgrunn og saksgang

I rammesaken orienterer fylkesdirektøren om endringer i forutsetningene for kommende års budsjettrammer og gi anbefalinger om tilpasninger til disse.

I henhold til kommunelovens § 14-1 skal fylkeskommunen forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Videre skal det utarbeides samordnete og realistiske planer. Finansielle midler og gjeld skal forvaltes slik at det ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Fylkesdirektørens konkrete forslag til budsjett- og økonomiplan legges fram i oktober. Parallelt med denne rammesaken legger fylkesdirektøren fram sak om gjennomføring av budsjettet for 2026, basert på gjennomgang av regnskapet etter 1. tertial, med oppdaterte prognoser for inneværende år. Budsjettendringer med videreføringskonsekvenser foreslått i tertialsaken, inngår som en forutsetning for budsjett 2027.

Finansielle måltall

Formålet med finansielle måltall er å gi et grunnlag for beslutninger i økonomiplan- og budsjettprosessen, samt et grunnlag for åpenhet og vurderinger av den økonomiske utviklingen i årsberetningen. Med finansielle måltall menes måltall som uttrykker fylkeskommunens økonomiske stilling og utvikling.

Saken behandles i fylkesutvalget som innstiller til fylkestinget. Fylkestinget fatter endelig vedtak.

Saksopplysninger

1. Revidert nasjonalbudsjett 2026

Lønns- og prisvekst (deflator)

Anslaget for årslønnsveksten i 2026 er oppjustert med 0,4 prosentpoeng til 4,4 prosent. Fra og med 2026 inngår kommunesektorens pensjonskostnader inkl. amortisering av tidligere års premieavvik i beregningen av kommunenes deflator. I vedtatt statsbudsjett for 2026 ble det lagt til grunn at pensjonskostnadene ville utvikle seg i takt med årslønnsveksten, slik at årslønnsveksten inkl. pensjonskostnader i vedtatt statsbudsjett også var 4,0 prosent. Årslønnsveksten inkl. pensjonskostnader for 2026 anslås i RNB til å være 3,6 prosent. Anslaget for den kommunale prisveksten er økt med 2,1 prosentpoeng til om lag 4,9 prosent i RNB.

Deflator

	2025	2026 NB	2026 RNB
Lønnsvekst inkl. pensjon	5,4	4,0	3,6
Lønnsvekst	4,6	4,0	4,4
Bidrag fra merkostnader pensjon	0,8	0,0	-0,8
Prisvekst kjøp av varer og tjenester	3,7	2,8	4,9
Lønnsandel	57,9	58,1	57,9
Deflator med bidrag fra pensjon	4,7	<u>3,5</u>	<u>4,1</u>
Deflator uten bidrag fra pensjon	4,2	3,5	4,6

Kommunal- og distriktsdepartementet

Anslag i RNB – effekt for inntektsrammen i kommunesektoren i 2026

Anslagsendringer, effekt for kommunesektoren	
Økt skatteanslag	+3,2 mrd. kroner
- herav fylkeskommunene 1,4 mrd.	
Økt deflator	- 3,3 mrd. kroner
Endring i reell inntektsramme	-0,1 mrd. Kroner
Reduserte demografiutgifter	+0,6 mrd. kroner
Endring i handlingsrom	+0,5 mrd. Kroner

Som vist i tabell fra KDD er det økte skatteanslag for kommunesektoren på 3,2 mrd. kr, hvor fylkeskommunene utgjør 1,4 mrd. kr. Denne økningen utgjør i KS-prognosen en økt skatteinntekt for Vestfold fylkeskommune på 66,6 mill.kr. Siden det er en økt deflator, vil ikke økte skatteinntekter gi særlig økt handlingsrom. Estimert på reduserte demografiutgifter for kommunesektoren gir et økt handlingsrom på 100 mill. kr for fylkeskommunene (20 % av kommunesektorens 600 mill.kr) og for Vestfold utgjør det 4-5 mill. kr.

De økte skatteinntektene vil dekke økt behov for prisjustert ramme. Den økte prisstigningen vil ramme seksjoner med stor andel av kjøp av varer og tjenester, spesielt seksjon Mobilitet. Mobilitet meldte et merforbruk på 30 mill. kr i 1. tertial rapporten på grunn av prisvekst. Beregninger og gjennomgang av økt prisvekst per seksjon (rammeområde) vil gjøres i etterkant av 1. tertial rapporten, og foreslås budsjettjustert i 2. tertial.

2. Kommuneproposisjonen 2027

Kommuneopplegget 2027

- Forslag vekst i frie inntekter 2027:
3,5 – 4 milliarder kroner
- Merutgifter til demografisk utvikling:
3 milliarder kroner
- Gir handlingsrom i 2027:
0,5 – 1,0 milliard kroner
- Handlingsrommet fordeles med:
 - 80 prosent til kommunene
 - 20 prosent til fylkeskommunene

2027 bygger videre på et sterkt løft i inntektene i 2025 og 2026

2027

2026

2025

Kommunal- og distriktsdepartementet

Foto: iStock

Fordelingen av vekst i frie inntekter i 2027 mellom kommuner og fylkeskommuner er i kommuneproposisjonen for 2027 følgende (tall i mrd. kr):

	Intervall vekst i frie inntekter		Demografi	Intervall Handlingsrom	
Kommuner	2,8	3,2	2,4	0,4	0,8
Fylkeskommuner	0,7	0,8	0,6	0,1	0,2
Kommunesektor	3,5	4,0	3,0	0,5	1,0

For Vestfold utgjør økt handlingsrom mellom 4-9 mill. kr fra 2027.

Regjeringen varsler at følgende øremerkede tilskudd vil avvikles fra 2027 og innlemmes i rammetilskuddet:

- Innlemming av tilskudd for «Utvidet TT-ordning for brukere med særskilt behov» på totalt 363,6 mill. kr i rammetilskuddet i 2027. Dette tilskuddet skal fordeles særskilt i tabell C (Grønt hefte) med samme fordeling som i dag. I KS prognosemodell utgjør Vestfold fylkeskommune sin andel 13,7 mill. kr fra 2027 og fremover.
- Innlemming av tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø med en bevilgning på 41,5 mill. kr, i 2026. Både kommuner og fylkeskommuner kan søke på dette tilskuddet og i prognosemodellen til KS er derfor halvparten av tilskuddsrammen (20,75 mill. kr) innarbeidet i fylkeskommunenes rammetilskudd fra 2027. For Vestfold fylkeskommune utgjør det ca 1 mill. kr. I 2026 ble Vestfold fylkeskommune tildelt 0,7 mill. kr i øremerkede midler.
- Innlemming av tilskudd til skoleturer med handlingsplan mot antisemittisme med en bevilgning på 17,6 mill. kr i 2026. Både kommuner og fylkeskommuner kan søke på dette tilskuddet og i prognosemodellen er derfor halvparten av tilskuddsrammen (8,8

mill. kr) innarbeidet i fylkeskommunenes innbyggertilskudd og utgiftsutjevning, fordelt etter delkostnadsnøkkel for videregående skole. Ut fra vanlig tildeling vil dette utgjøre rundt 0,4 mill.kr

- Regjeringen varsler i kommuneproposisjonen at det arbeides med å redusere statlig styringstrykk for fylkeskommunene, og at det kan komme forslag til ytterligere avvikling av øremerkede tilskudd.

Andre større endringer for 2027:

- Kompensasjon for krav om nullutslipp for nye ferjer og hurtigbåter – økes med 90 mill. kr i 2027 i tabell C. Det betyr at det ikke påvirker utgiftsutjevning for Vestfold fylkeskommune.
- Nedjustering av forholdstallet mellom diskonteringsrente og lønnsvekts fra 0,88 i 2026 til 0,75 i 2027. Dette vil isolert sett bidra til høyere beregnede pensjonskostnader i regnskapene og dermed større grad av samsvar med premiene som betales.

3. KOSTRA tall for 2025 – Vestfold fylkeskommunes utvikling i forhold til andre fylkeskommuner

KOSTRA gjør det mulig å vurdere økonomisk utvikling, effektivitet og kvalitet i kommunale tjenester over tid. Fylkesdirektøren vil videre i dette kapitlet beskrive fylkeskommunenes og Vestfold fylkeskommunes økonomiske utvikling i form av benchmarking.

Tabell: Fylkeskommunenes økonomiske utvikling, regnskap

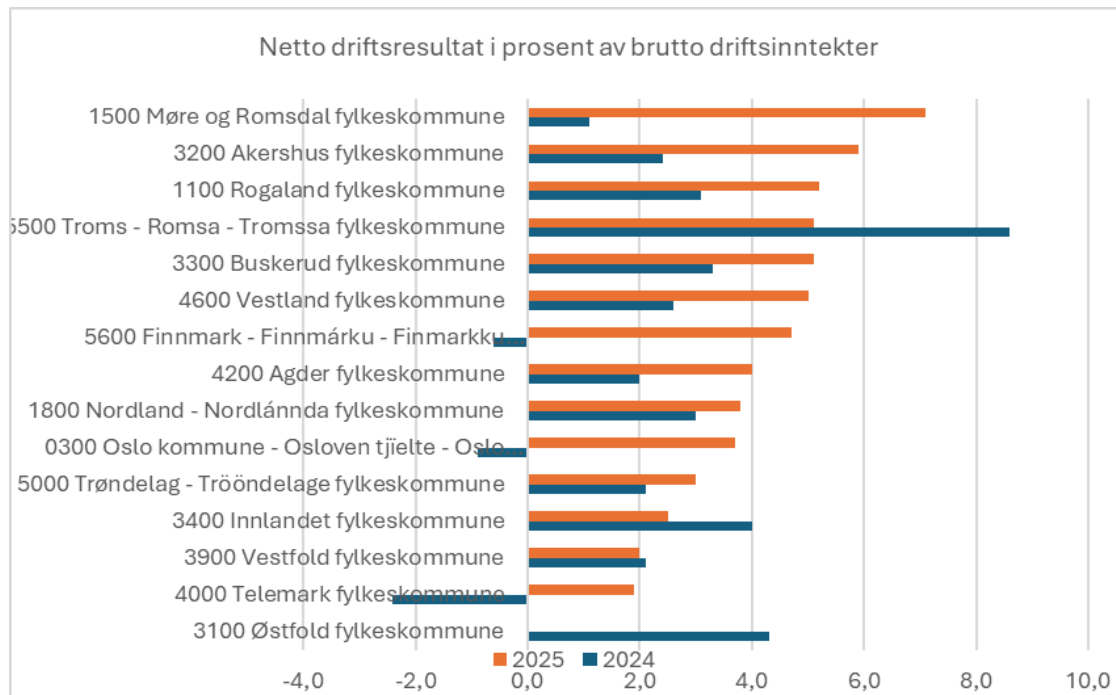
Utvalgte nøkkeltall, nasjonale tall eksklusiv Oslo			
	2023	2024	2025 ¹
Netto driftresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	4,2	2,8	4,3
Årets merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	0,0	0,0	0,0
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	19,7	18,0	17,7
Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	33,5	38,0	38,7
Langsiktig gjeld ex. pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	77,7	76,8	73,5
Frie inntekter per innbygger (kr)	16 293	16 824	18 321
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	15,3	12,9	12,8
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	20,0	18,1	17,4
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	61,5	63,6	65,6

Tabellen over viser at fylkeskommunene samlet har en god økonomi i henhold til netto driftsresultat, langsiktig gjeld og fri egenkapital i perioden. Veksten i frie inntekter var lav i 2024 og dette gjenspeiler seg i et lavere netto driftsresultat i 2024 enn i 2023 og 2025.

Investeringene og den langsiktige gjelden har også blitt redusert i perioden, mens egenfinansieringen av investeringene har økt.

I de tre figurene under sammenliknes Vestfold fylkeskommunens nettodriftsresultat, langsiktig gjeld og fri egenkapital med de andre fylkeskommunene for 2024 og 2025

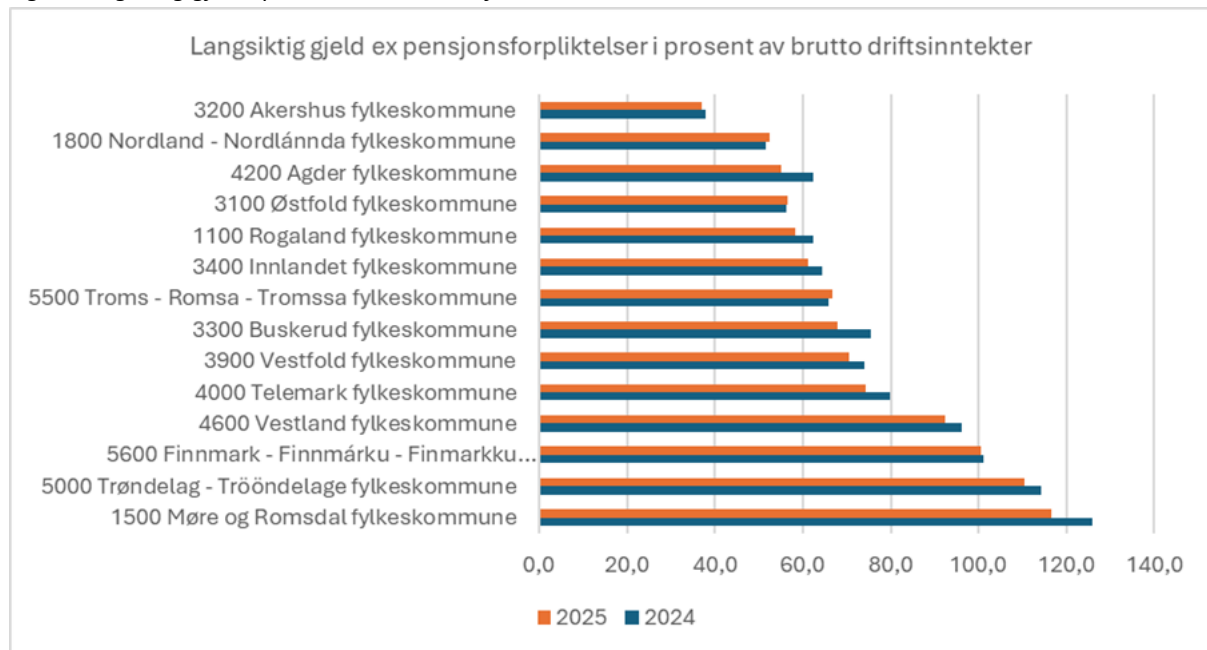
Figur: Netto driftsresultat for fylkeskommunene for 2025 (prosent)

Netto driftsresultatet i prosent av brutto driftsinntekter økte i 2025 for 12 av 15 fylkeskommuner sammenliknet med 2024. Vestfold fylkeskommune hadde ikke den økningen i nettodriftsresultat som brorparten av fylkeskommunene.

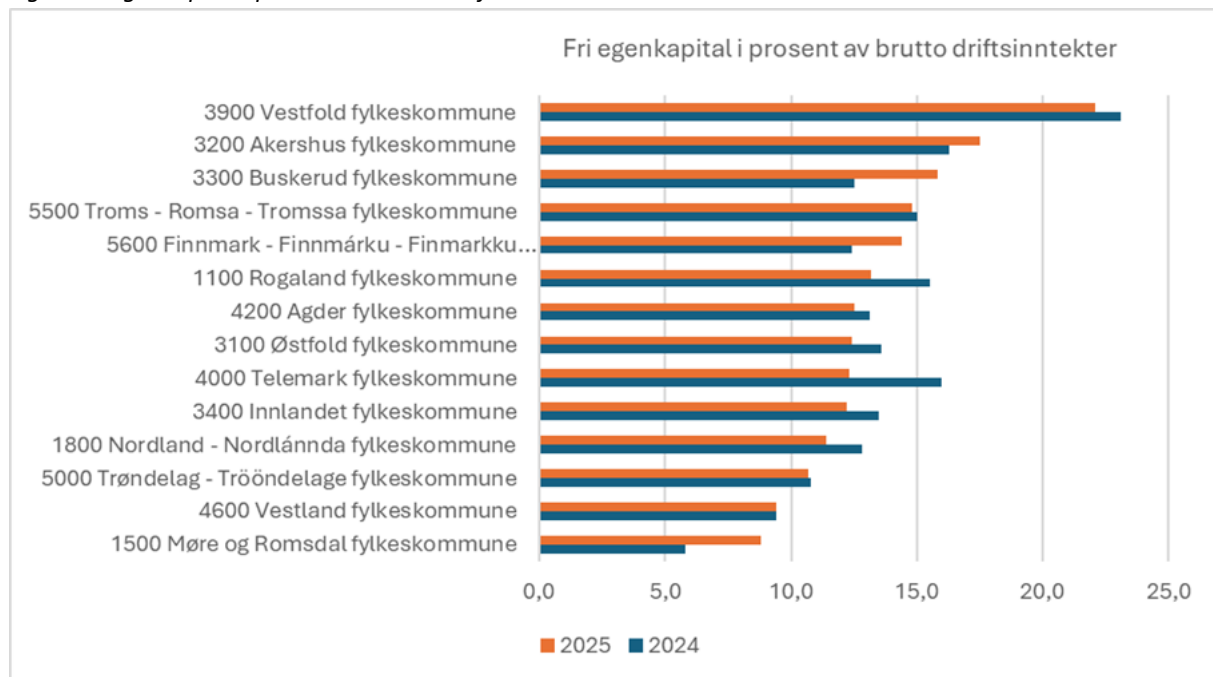
Vestfold fylkeskommune ligger rundt snittet av fylkeskommunene i langsiktig gjeld.

Figur: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter

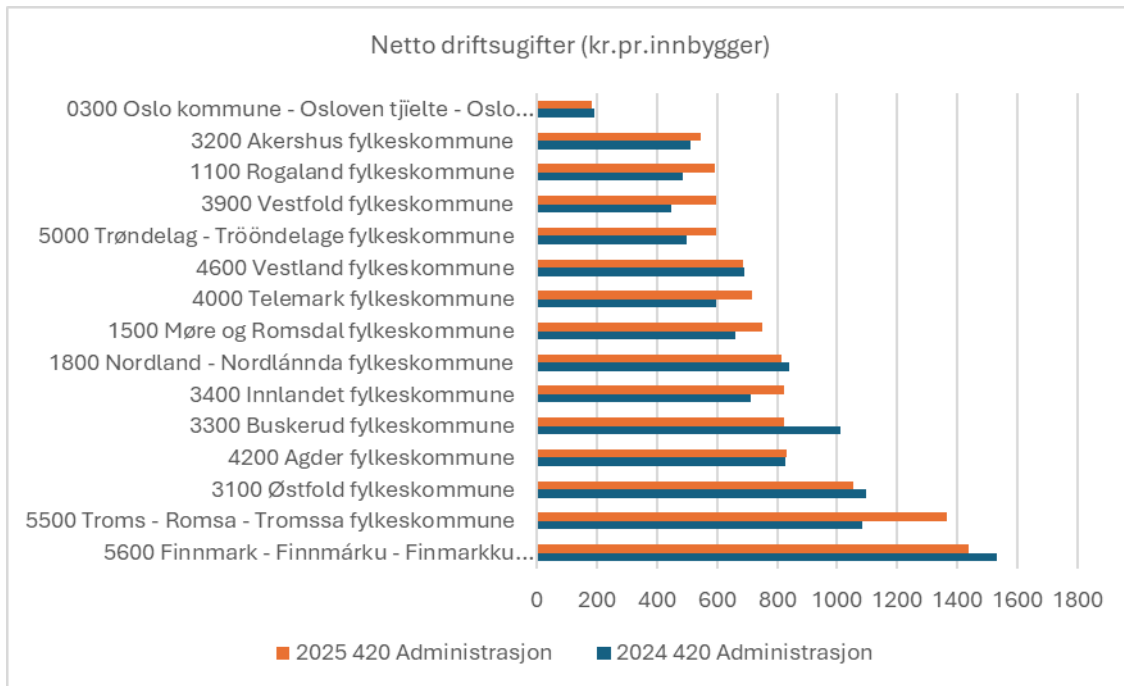
Vestfold fylkeskommune var den fylkeskommunen som hadde størst egenkapital i prosent av brutto driftsinntekter både i 2024 og 2025.

Figur: Fri egenkapital i prosent av brutto driftsinntekter.

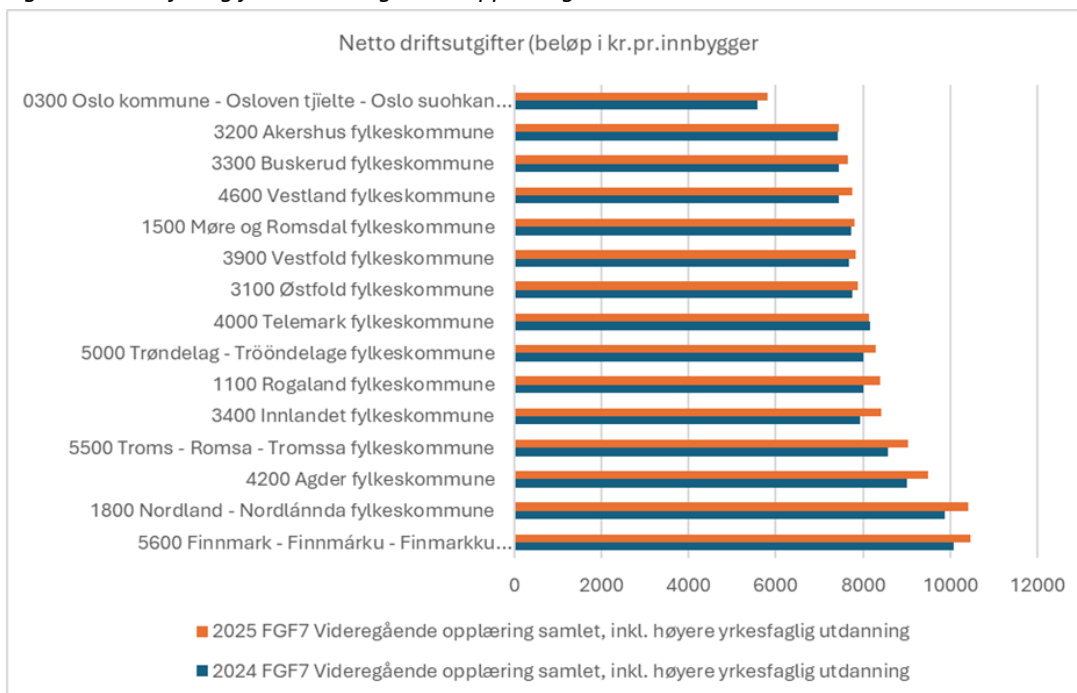
Under vises noen sammenlikninger mellom tjenesteområder i fylkeskommunene med endringer fra året 2024 til året 2025.

Figur: Netto driftsutgifter til sentraladministrasjon

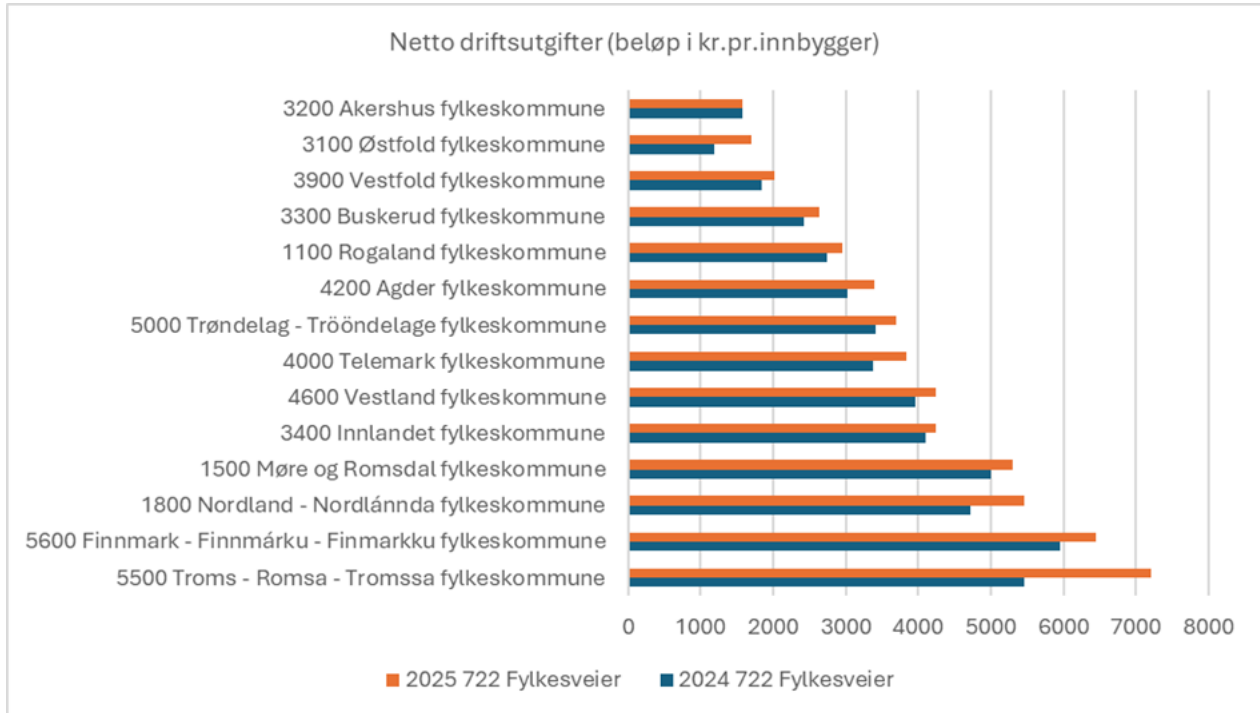
Netto driftsutgifter til sentraladministrasjonen er bundet til hvor mye av stabsfunksjonene som er sentralisert og/eller desentralisert. Vestfold fylkeskommune var den fylkeskommunen, sammen med Troms fylkeskommune, som hadde hatt størst økning i netto driftsutgifter fra 2024 til 2025 målt i kr. pr. innbygger til sentraladministrasjonen, men ligger relativt lavt sammenlignet med mange av de andre fylkene.

Figur: Netto driftsutgifter til videregående opplæring

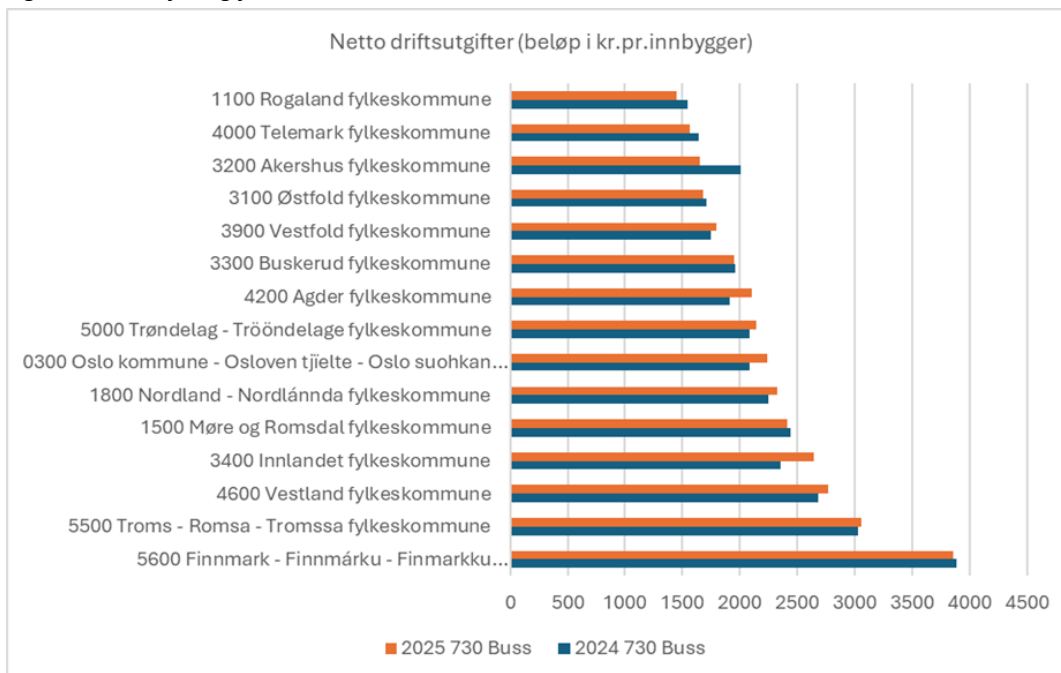
Vestfold fylkeskommune lå under snittet i netto driftsutgifter til videregående skole i kr. pr. innbygger, med en liten økning fra 2024 til 2025.

Figur: Netto driftsutgifter til fylkesvei

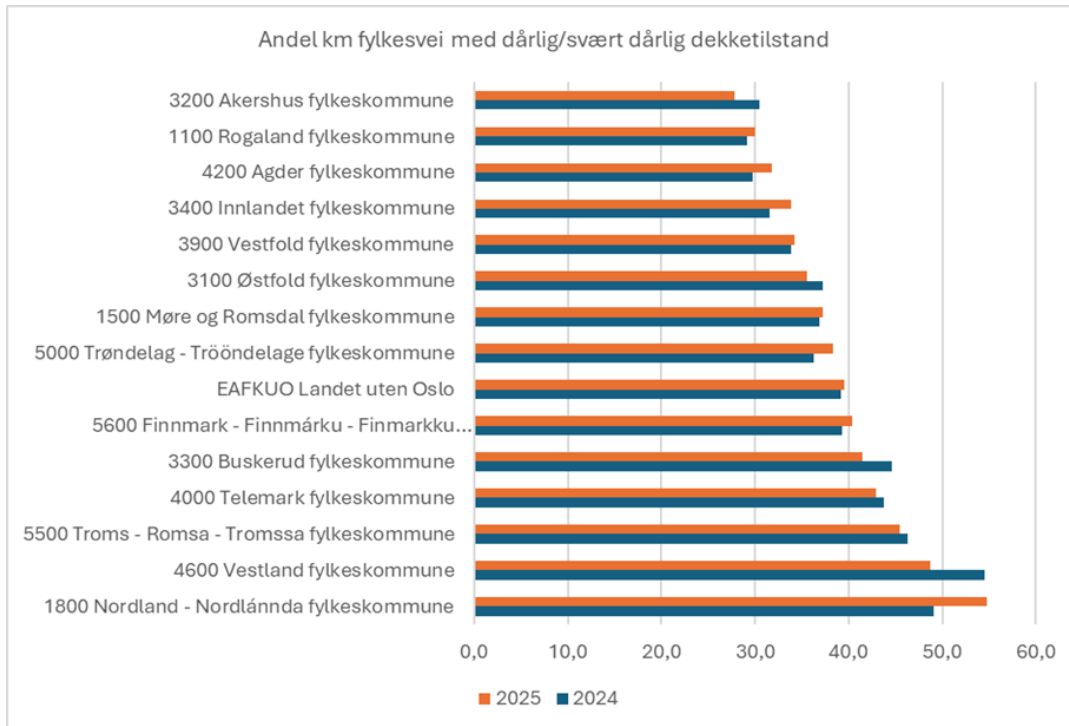
Vestfold fylkeskommune brukte betydelig færre midler til vedlikehold av fylkesveier pr. innbygger enn de fleste andre fylkeskommunene.

Figur: Netto driftsutgifter buss

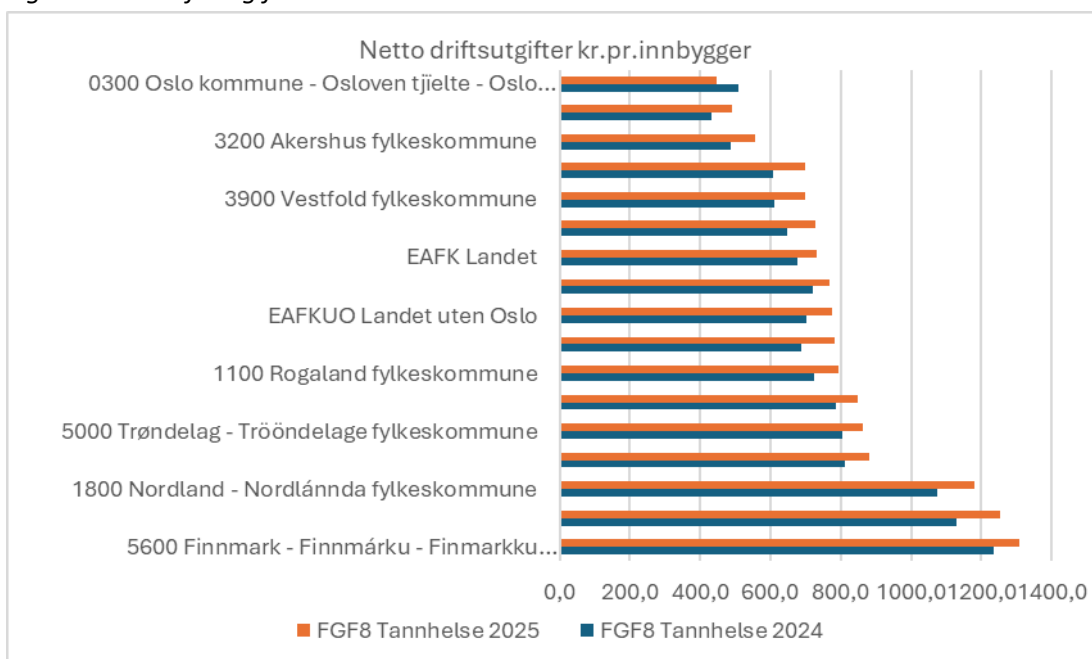
Netto driftsutgifter til buss i Vestfold fylkeskommune ligger under gjennomsnittet, men nærmere landsgjennomsnittet enn vedlikehold av fylkesveier.

Figur: Andel km dårlig fylkesvei

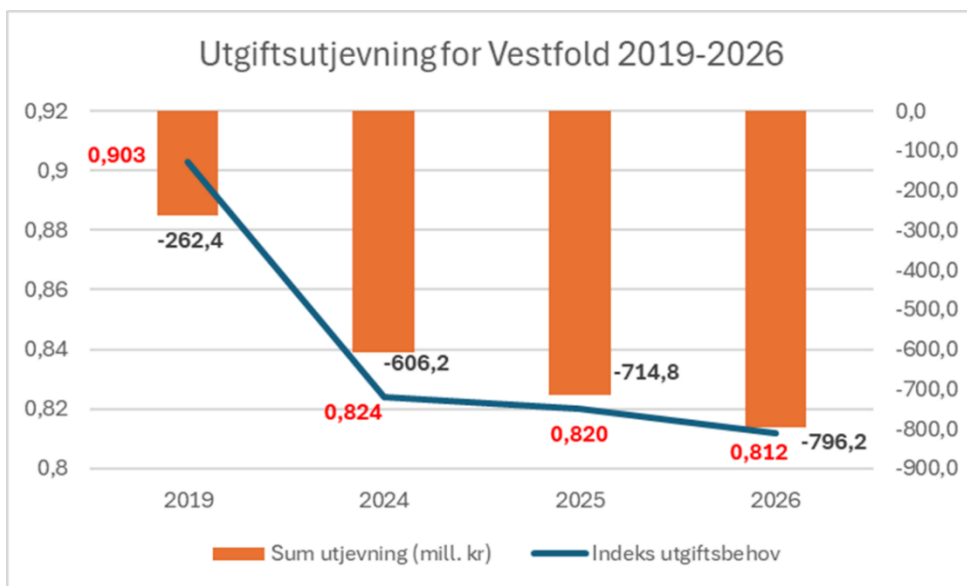
Hvor stor andel km dårlig/svært dårlig fylkesvei kan være vanskelig å definere. Vestfold fylkeskommune sin andel er på ca. 34 prosent i 2025. Samlet for alle fylkesveiene var andel km dårlig/svært dårlig fylkesvei på ca. 40 prosent.

Figur: Netto driftsutgifter til tannhelse

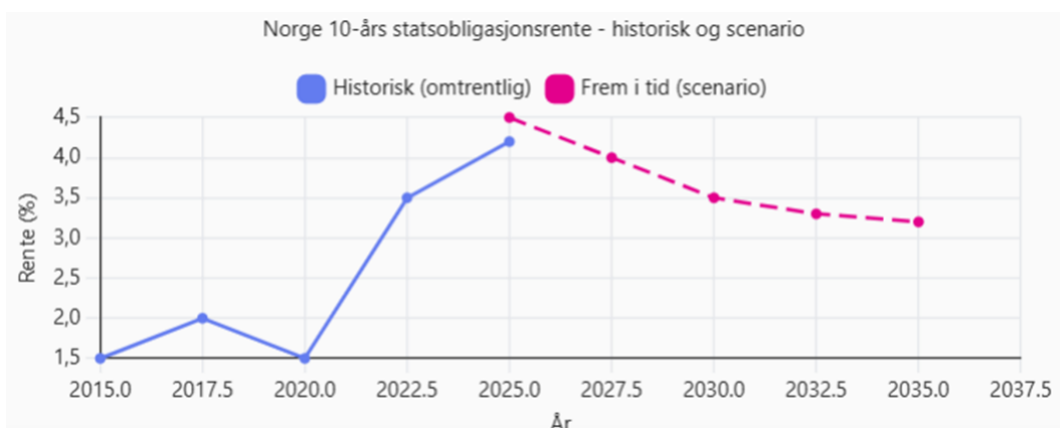
Vestfold fylkeskommune var blant de fylkeskommunene som hadde lavest netto driftsutgifter i kr. pr. innbygger til tannhelse. Alle fylkeskommunene, bortsett fra Oslo, hadde en økning i driftsutgifter fra 2024 til 2025. Det sistnevnte forklares med at aldersgruppen for rettighetene har økt.

Med dagens inntektssystem for fylkeskommunene får Vestfold fylkeskommune trekk i innbyggertilskuddet med bakgrunn i at fylke skal kunne levere tjenestene mer kostnadseffektiv. Fylket er beregnet til å koste 81,2 prosent av en gjennomsnitts fylkeskommune i Norge. Dette medfører at Vestfold fylkeskommune trekkes nesten 800 mill. kr i innbyggertilskuddet for å finansiere andre fylker med høyere beregnet utgiftsbehov. Denne utviklingen har forsterket seg siden 2019, og forventes å fortsette med dagens inntektssystem. KOSTRA sammenligningene viser at Vestfold fylkeskommune driver noen tjenester billigere og noen tjenester dyrere enn sammenlignbare fylkeskommuner.

4. Utviklingen i finansposter

I figuren under vises 10 års statsobligasjonsrente, både historisk og frem i tid tatt ut 21.05.2026.

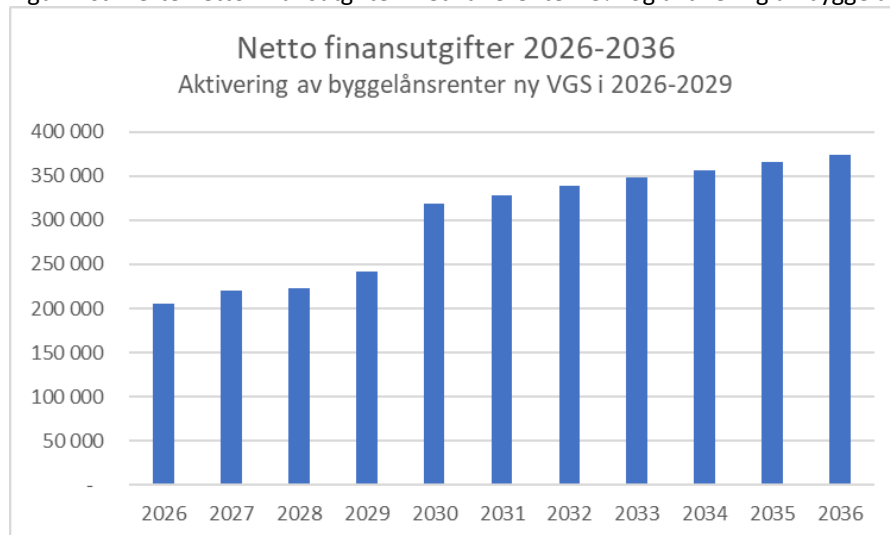
Budsjettrente for lengre lån er beregnet med et 0,50% påslag på NIBOR i vedtatte økonomiplan. For 2026 ble det brukt 4,5% som er synkende frem til 2029 til 3,9%. Siden rentenivå har økt siden nåværende økonomiplan ble vedtatt i desember, er det i denne saken brukt 5% i lånerente i hele perioden 2026-2036, selv om kurven over viser en noe nedadgående trend. Med alle andre forutsetninger likt nåværende økonomiplan, unntatt en økning av ramme til ny VGS samt aktivering av byggelånsrenter og økt rentesats, så er netto finansutgifter estimert til å utvikle seg slik:

Scenario 1 - tall i 1000 kr	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Renteutgifter	153 712	168 008	158 284	160 150	221 794	227 481	232 969	238 266	243 376	248 308	253 067
Renteinntekter	- 71 678	- 76 221	- 68 309	- 60 796	- 54 522	- 54 122	- 53 722	- 53 322	- 52 922	- 52 522	- 52 122
Avdrag på lån	126 682	130 239	134 762	144 892	153 230	157 282	161 192	164 965	168 606	172 120	175 511
Utbytte	- 3 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
Netto finans	205 716	220 026	222 737	242 246	318 502	328 641	338 439	347 909	357 061	365 906	374 456

I vedtatt økonomiplan	2026	2027	2028	2029
Netto finans	208 816	226 032	242 535	256 867

Som tabellene over viser så er netto finans lavere i ny beregning for 2026-2029, selv om rentesats er økt. Grunnen er at i de nye beregningene så er byggelånsrenter aktivert sammen med anskaffelseskosten for den planlagte nye videregående skolen, det vil si ikke belastet driftsregnskapet. Totalt er byggelånsrenter nesten 100 mill. kr. for 2026-2029, som blir kostnadsført over levetiden til skolen. Likviditetsmessig betales disse byggelånsrentene, slik at det vil gi mindre renteinntekter i perioden. Grafen under viser utviklingen som vist i tabell over.

Figur: Estimerte netto finansutgifter med lånerente = 5% og aktivering av byggelånsrenter (2026-2029)

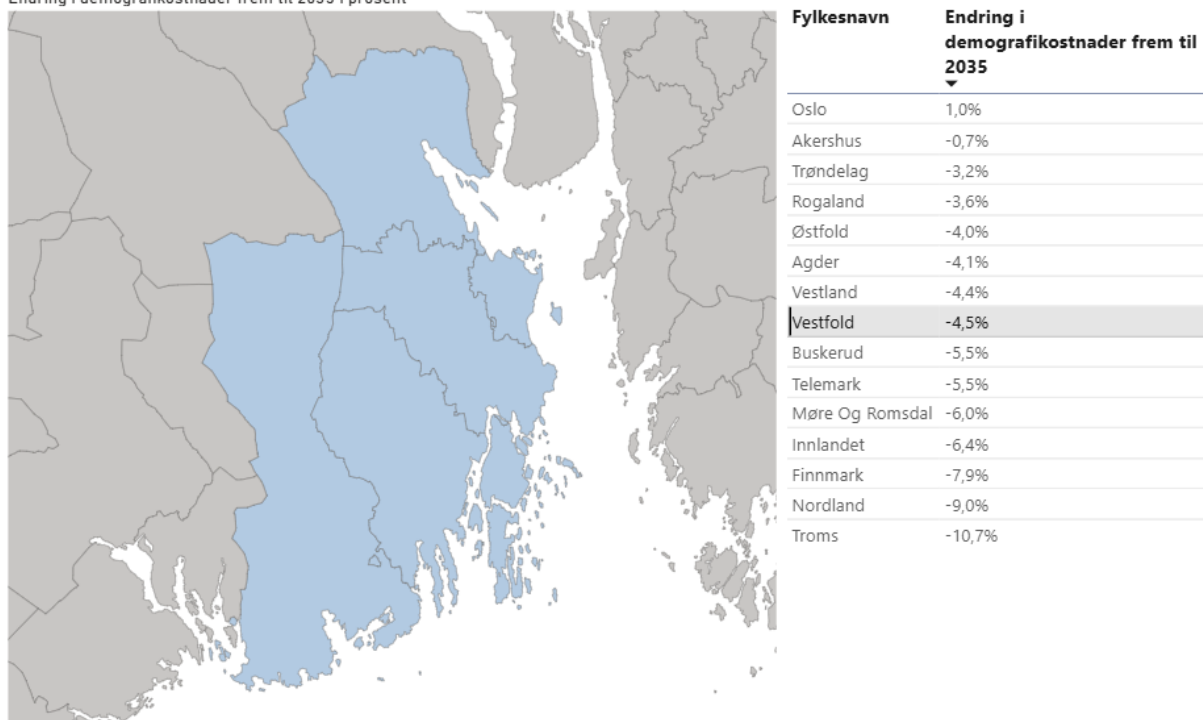

En slik utvikling vil gi en estimert langsiktig gjeld i % av brutto inntekter på 112% i 2036 (se scenario 1 omtalt senere i saken) og estimerte netto finansutgifter på 8% av brutto inntekter i 2036 (4% i 2026).

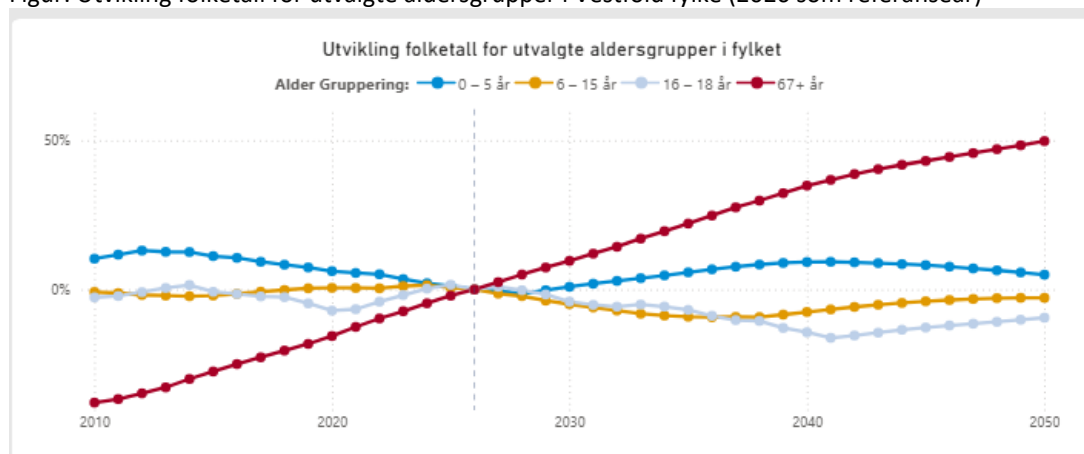
5. Demografiutviklingens betydning for fremtidige inntektsnivå

KS har laget en demografimodell for fylkeskommuner og nedenfor vises utklipp fra pilot lansert i mars 2026. Befolkningsframskrivingene bygger på SSBs hovedalternativ. For å beregne hva dette betyr økonomisk brukes beregninger fra Teknisk beregningsutvalg (TBU). Disse beregningene kobler SSBs framskrivninger med fylkeskommunenes utgiftsbehov i ulike aldersgrupper, slik at endringer i befolkningen kan oversettes til framtidige demografikostnader. Tabell under viser at Vestfold fylkeskommune får en estimert nedgang i demografikostnader på 4,5% frem til 2035, omtrent på snitt av alle fylkeskommunene.

Endring i demografikostnader frem til 2035 i prosent

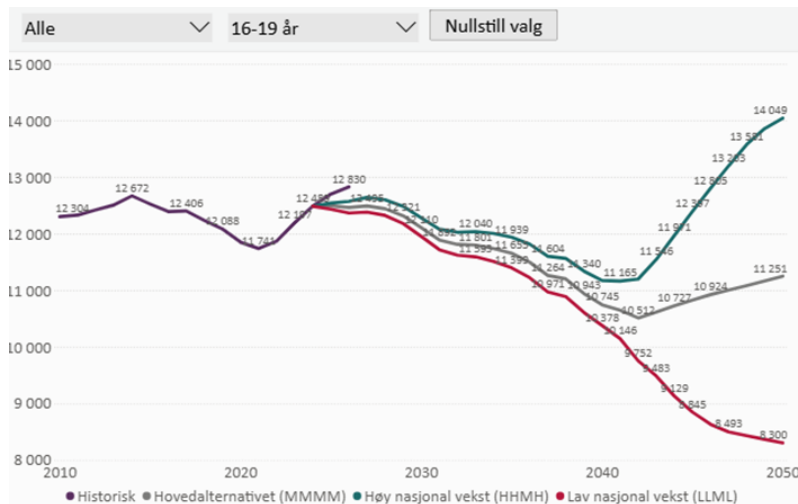

Figur: Utvikling folketall for utvalgte aldersgrupper i Vestfold fylke (2026 som referanseår)

Den demografiske utviklingen viser at antall innbyggere i aldergruppen 16-18 år kommer til å gå ned. På grunn av nedgang i antall 16-18-åringer i Norge vil fylkes-kommunene fra 2028 gå fra å få kompensasjon for denne demografiske utviklingen til å bli trukket i frie inntekter. Akkurat

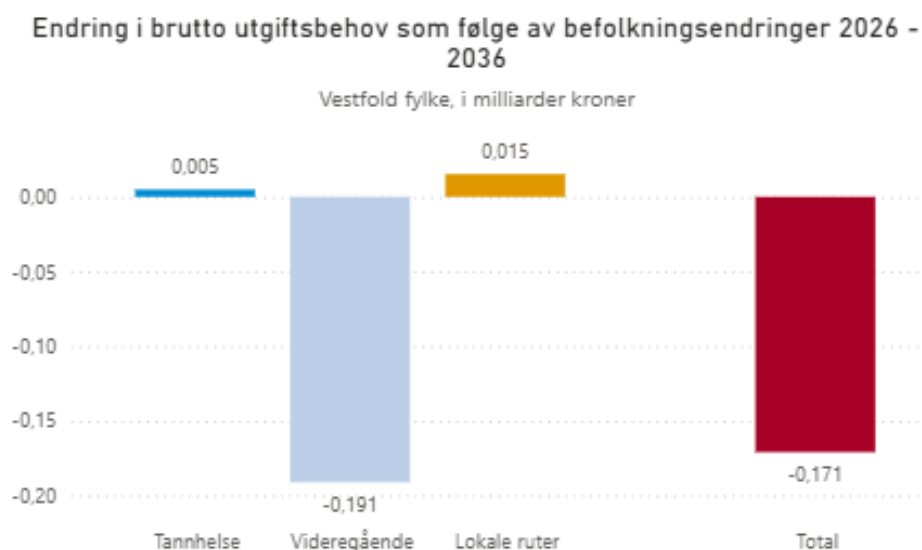
hvor mye hver enkelt fylkeskommune blir trukket årlig er usikkert da det er flere faktorer som kan påvirke dette. Fylkeskommunene bør forberede seg på lav eller negativ inntektsvekst om noen år.

Figuren over viser en betydelig økning i aldersgruppen 16-19 fra 2020 til ca. 2028 og da med betydelig nedgang i aldersgruppen 16-19 i flere år fremover.

Det kriterium som blir vektet tyngst i finansieringen av fylkeskommunene, er «Innbyggere 16-18 år» som er relatert til videregående skole. For innbyggere 16-18 år er beregna utgiftsbehov for Vestfold høyere enn landsgjennomsnittet og da med en indeks over 1. Fra og med 2028 er prognosen for elevtallet i Vestfold og for landet samlet synkende (Kilde: SSB 2024). Når elevtallet for landet er synkende, vil beregnet utgiftsbehov for videregående skole synke i forhold til andre tjenester. Dette innebærer at vekten i kriterium innbyggere 16 – 18 i kostnadsnøkkelen også blir synkende.

Figur: Endringer i brutto utgiftsbehov for VFK som følge av befolkningsendringer (KS demografimodell)

Grafen viser hvordan Vestfold fylkes samlede utgiftsbehov endres de neste 10 år. Utgiftsendringen viser hvordan demografiske forhold alene bidrar til å redusere

fylkeskommunens forventede nivå. Det er for Videregående skoler en nedgang på 191 mill. kr, mens lokale ruter og tannhelse har en økning på hhv 15 mill. kr og 5 mill. kr. Samlet gir det en nedgang på 171 mill.kr i 10 års-perioden for VFK.

6. Hvorfor må Vestfold fylkeskommune gjennomføre driftsendringer og effektivisere tjenesteområdene?

- Mindre inntekter som følge av inntektsmodell og demografisk utvikling
- Bygging av ny skole i Holmestrand kommune i perioden 2026-2029 medfører økte finanskostnader (renter og avdrag) på 85 mill. kr med dagens rentenivå
- Brutto driftsresultat må økes for å nå måltall og mulighet for egenkapital til investeringer
- Prisstigning på tjenester og investeringer på grunn av økt krav om klimavennlige løsninger
- Vestfold fylkeskommune må ha økonomisk handlingsrom til politiske og regionale prioriteringer.

7. Hva har Vestfold fylkeskommune gjort og hva planlegges videre?

- Innsparinger via spesifikke programområder i 2024-2025
- Bemanningsråd fra 2024 for å begrense nyansettelser
- Arbeid med bærekraftig økonomi, kostnadsreduksjoner, driftsendringer og effektivisering. Iverksatt prosess med organisering, måltall og gjennomgang av tidligere utredninger samt engasjert ekstern bistand.
- Reduserte rammebudsjett i 2026
- Sluttpakker og gavepensjon

8. Nye finansielle måltall

I FT-sak 170/25 «Økonomi og handlingsplan 2026-2029» ble følgende vedtatt:

Verbalvedtak 2026 nr 02: Endringer Økonomireglementet

Økonomireglementet endres med følgende finansielle måltall:

- 1. Årlig netto driftsresultat bør være minimum 2% av brutto inntekter.*
- 2. Langsiktig gjeld skal maksimalt utgjøre 90 % av brutto inntekter.*
- 3. Fond premieavvik skal svare til reelt premieavvik.*
- 4. Bufferfondet (fritt disponibelt driftsfond) skal være på minst 8% av brutto inntekter.*

Det fremmes egen sak som skal belyse konsekvenser og tidsplan for nye finansielle måltall, herunder reduksjon av gjeldsgraden. Saken skal diskutere forholdet mellom gjeld, driftsresultat og bufferfond, slik at fylkeskommunens økonomi er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Endringer fra tidligere vedtak er at måltallene skal beregnes ut ifra brutto inntekter istedenfor frie (netto) inntekter. I tillegg er måltallet for langsiktig gjeld endret fra 115% til 90%.

9. Teknisk Beregnings Utvalg anbefalinger og Kommunal Økonomisk Bærekraftmodell for Vestfold fylkeskommune.

Teknisk Beregnings Utvalg (TBU) anbefaler fylkeskommunene å ha en bærekraftig økonomi i et langsiktig perspektiv ved å bruke i langsiktig og strategisk planlegging. Anbefalingene gis med bruk av trafikklys.

1) Netto driftsresultat bør ligge på 4 prosent av brutto driftsinntekter (TBU)

- 4-5 prosent - sunn og bærekraftig økonomi (grønt lys)
- 2 – 4 prosent – stramt (gult lys)
- Under 2 prosent – tæring (rødt lys)

2) Langsiktig gjeld bør ligge på maks 80 prosent av brutto driftsinntekter (TBU)

- 60 – 80 prosent, solid (grønt lys)

Gir mulighet for normal investeringsaktivitet, tåler renteøkninger, gir handlingsrom innenfor både drift og investering og samsvarer med landsgjennomsnittet til fylkeskommunene de siste årene.

- 80 – 100 prosent, stramt (gult lys)

Større avhengighet av driftsresultat, bufferfond, rentekompensasjon og krever tydelig styring og prioritering av investeringsnivå

- Over 100 prosent, høy risiko og lavt handlingsrom (rødt lys)

Sårbart og svært utsatt for negative sjokk som konjunkturedning, prisstigning, renteendring og gir et veldig begrenset handlingsrom for investeringer.

3) Disposisjonsfondet bør ligge på 10 prosent av brutto driftsinntekter (TBU)

Disposisjonsfondet bør være stort nok til å håndtere midlertidige negative sjokk i 2–3 år, og brukes aktivt dersom slike sjokk inntreffer.

- Under 5 prosent – sårbar (rødt lys)
- 6 – 10 prosent – bra (gult lys)
- 11 – 15 prosent – høy økonomisk robusthet (grønt lys)
- Over 16 – svært høy økonomisk robusthet

Disposisjonsfond må vurderes sammen med netto driftsresultat, gjeldsgrad og netto renteeksponert gjeld. I et økonomiske bærekraftperspektiv bør driftsresultat telle mer enn balanseavvik. Begrunnelse for en slik vektning av driftsresultat er den sentrale betydningen driftsresultatet har for å betjene gjeld og skaffe egenkapital.

Vedtatte finansielle måltall viser ved denne modellen at Vestfold fylkeskommune er i «gulsone». Dersom disse måltallene følges videre, vil Vestfold fra 2026 gå fra godt økonomisk handlingsrom til mindre økonomiske handlingsrom i årene fremover. Måltallene skal være fylkeskommunens rettesnor for varig økonomisk bærekraft og det vil være nødvendig å diskutere forholdet mellom netto driftsresultat, langsiktig gjeld og disposisjonsfond. Vestfold fylkeskommune har kun regnskaps- og tjenestetall for 2024 og 2025 som sammenligningsgrunnlag.

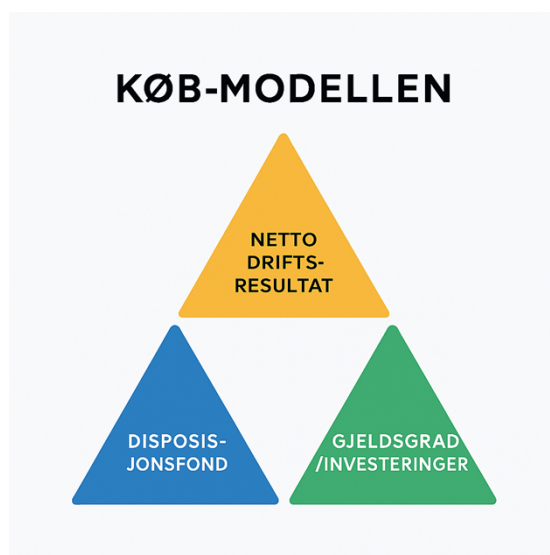
Utgangspunkt for bærekraftig økonomi for Vestfold fylkeskommune i et lengre perspektiv

De finansielle måltallene skal være fylkeskommunens «rettesnor» for varig bærekraft økonomi. KØB-modellen (kommunal økonomisk bærekraft, jfr. Figur under) har økonomiske handlingsregler som legges til grunn i budsjettprosessen.

Økonomien kan visualiseres gjennom **KØB-trekanten**, som viser sammenhengen mellom:

- netto driftsresultat (NDR)
- disposisjonsfond
- låneopptak og investeringstakt

Disse sammenhengen med de ovennevnte måltallene fungerer som «trafikklys» for kommunene (grønt, gult og rødt) og beslutningsgrunnlag. Alle nye forslag vurderes i lys av hvordan de påvirker balansen i trekanten.

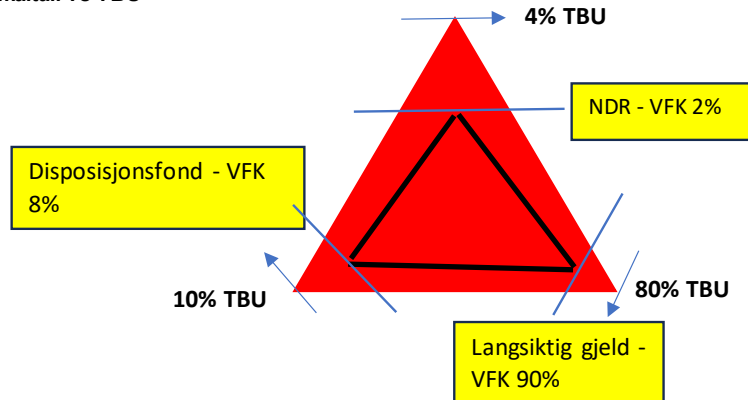

KØB- modellen bør brukes som beslutningsmodell.

Arealene i figurene under avgjør hvor solid økonomi Vestfold fylkeskommune har. Den røde trekanten er de anbefalte måltallene fra TBU og trekanten dannet med svarte linjer er finansielle måltall for Vestfold fylkeskommune.

Figur: Vedtatte finansielle måltall synliggjort for 2026

Dagens måltall vs TBU

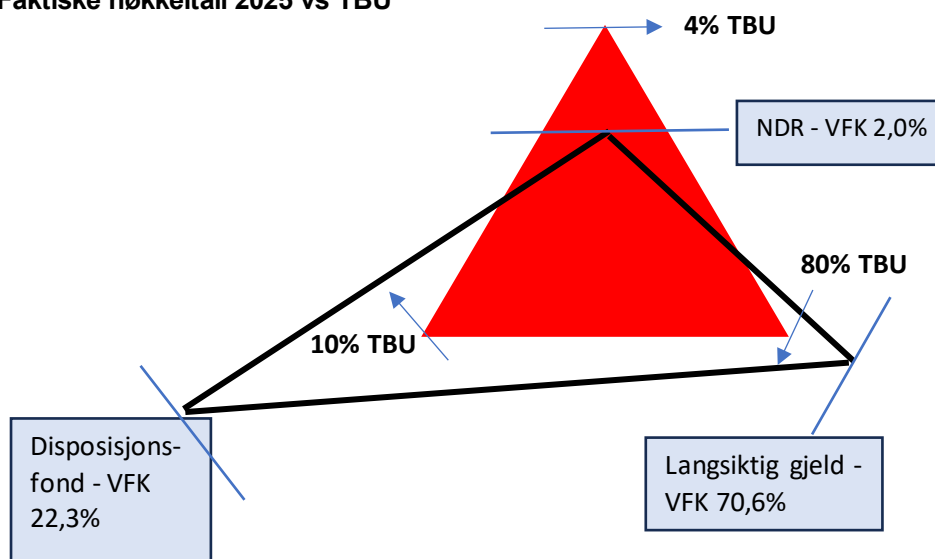

KØB-figuren viser at alle de tre vedtatte finansielle måltallene for VFK for 2026 ikke er innenfor de langsiktige anbefalte måltallene fra TBU. Ytterpunktene i rød trekant er de anbefalte. Fylkesdirektøren anbefaler at Vestfold fylkeskommune iverksetter tiltak for være nærmere anbefalingene.

Hva var den faktiske kommunaløkonomiske bærekraften i 2024 og 2025 for Vestfold fylkeskommune?

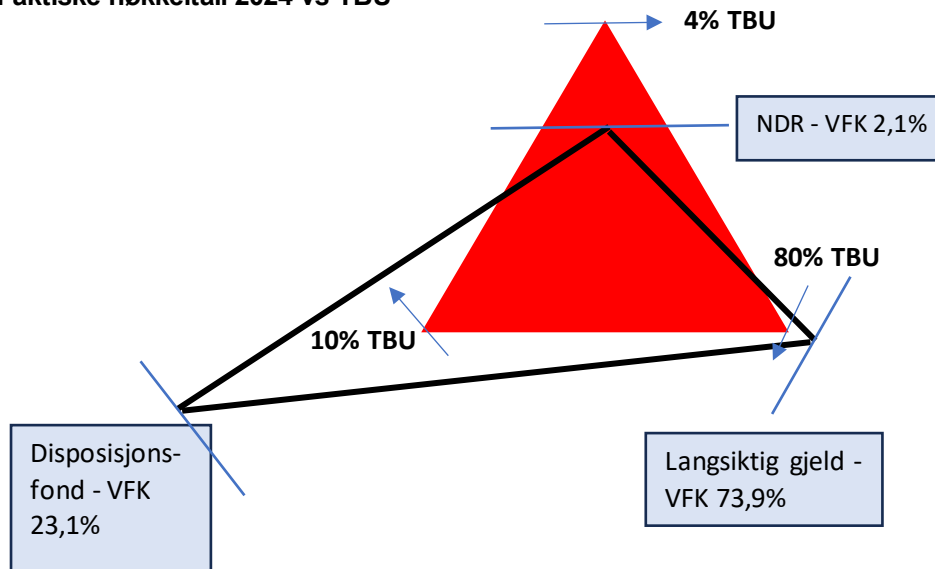
Den røde trekanten er de anbefalte måltallene (TBU) og trekanten dannet med svarte linjer er de faktiske nøkkeltall for Vestfold fylkeskommune i 2025 og 2024 (målt mot brutto inntekter).

Faktiske nøkkeltall 2025 vs TBU

I 2025 hadde Vestfold fylkeskommune et betydelig disposisjonsfond og lavere langsiktig gjeld enn maksimalt anbefalt. Netto driftsresultat var på budsjett. Vestfold fylkeskommune hadde en relativt sunn økonomi ved utgangen av 2025.

Faktiske nøkkeltall 2024 vs TBU

VFK hadde en relativ god økonomi både 2024 og 2025, da arealet i figurene over er større enn for det anbefalte. Økonomien var relativt sunn selv om netto driftsresultat ligger under det anbefalt nivået. Det er nødvendig å vurdere de tre måltallene i sammenheng og i et lengre perspektiv.

10. Anbefalinger fra KS – finansielle måltall

KS lanserte høsten 2025 et nytt verktøy som skal styrke økonomistyringen i kommunesektoren. Verktøyet er utviklet av Oslo Economics og Telemarksforskning og gir konkrete anbefalinger for tre nøkkeltall.

Tre nøkkeltall – klare anbefalinger:

- *Netto driftsresultat:*
Anbefalingen tar utgangspunkt i et gjennomsnittlig nivå på 1,75 prosent for kommunene og 4 prosent for fylkeskommunene. Dette bygger på prinsippet om formuesbevaring og gjelder sektoren som helhet – ikke enkeltkommuner. Anbefalingen for enkeltkommuner vil avhenge av planlagt investeringsnivå og egenfinansiering.
- *Disposisjonsfond:*
For å håndtere økonomisk usikkerhet bør kommunene i gjennomsnitt ha et disposisjonsfond tilsvarende 5 prosent av driftsinntektene. Anbefalt nivå varierer fra under 2 til over 8 prosent avhengig av blant annet gjeldsnivå.

Bak anbefalingene er analyser av økonomiske «sjokk» – som rentehopp og plutselige inntektsfall. Anbefalingene tar høyde for at kommunene skal kunne håndtere en renteøkning på to prosent over tre år, og inntektssjokk tilsvarende de ti prosent mest ekstreme tilfellene.

- *Netto gjeld*

Generelt anbefales det at netto lånegjeld, fratrasket ubundne investeringsfond, ikke overstiger 85 prosent av driftsinntektene. Med et slikt gjeldsnivå skal kommunene og fylkeskommunene kunne tåle renteøkninger i tråd med risikoanalysene, forutsatt et disposisjonsfond på omtrent 5 prosent. Disposisjonsfondet må tilpasses gjeldsnivået.

I tillegg til rapporten er det utviklet et Excel-verktøy som gir individuelle anbefalinger for hver kommune og fylkeskommune. Verktøyet tar hensyn til lokale behov for investeringer og bufferkapital, og gir dermed et godt grunnlag for økonomiske beslutninger.

Den økonomiske anbefalingen fra modellen for Vestfold Fylkeskommune med dagens rammebetingelser er følgende på lang sikt og Vestfold fylkeskommune bør være innenfor anbefalingen i løpet av økonomiplanperioden.

Netto driftsresultat

Anbefalinger	
Anbefalt langsiktig nivå på netto driftsresultat for Vestfold	
3,15 %	
Bakgrunn for anbefaling	
Generell anbefaling for sektoren	4,00 %
Beregnet egenfinansieringsbehov i Vestfold er (kan justeres i celle G25):	under gjennomsnitt
Justering basert på beregnet egenfinansieringsbehov	-0,85 %
Som gir det anbefalte langsiktige nivået på:	3,15 %
For å bygge opp disposisjonsfondet over 4 år, trengs et påslag på resultatet på:	0,00 %
Anbefalt kortsiktig nivå på netto driftsresultat for Vestfold	3,15 %

Disposisjonsfond:

Anbefalinger	
Anbefalt minimumsnivå på disposisjonsfond for Vestfold	
10,8 %	
Bakgrunn for anbefaling	
Nødvendig størrelse for å håndtere rentesjokk	4,1 %
Nødvendig størrelse for å håndtere inntektssjokk	10,8 %
Bindende betingelse	Inntektssjokk
Størrelse på disposisjonsfond	22,0 %
Må fondet økes for å nå anbefalt nivå?	Nei
Nødvendig økning for å nå anbefalt nivå (i kroner)	

Netto gjeld:

Anbefalinger	
Anbefalt maksimumsnivå på netto lånegjeld fratrukket ubundne investeringsfond	
85 %	
Netto lånegjeld fratrukket ubundne investeringsfond	69 %
Må netto lånegjeld reduseres for å nå anbefalt nivå?	Nei

Fylkesdirektøren anbefaler med bakgrunn i beregningene overfor at Vestfold fylkeskommune justerer dagens vedtatte finansielle måltall.

Fylkesdirektøren foreslår at følgende finansielle måltall for økonomiplan for 2027-2030:

- Årlig netto driftsresultat bør være minimum 3% av brutto inntekter
- Langsiktig gjeld bør maksimalt utgjøre 85 % av brutto inntekter
- Fond premieavvik skal svare til reelt premieavvik
- Disposisjonsfond bør være på minst 10% av brutto inntekter

11. Utfordringsbilde til Vestfold fylkeskommune 2027-2030

Vestfold fylkeskommune har et økende økonomisk utfordringsbilde fremover. Dette oppsummeres i tabellen under.

Utfordringsbilde på effektivisering med dagens rammebetingelser, vedtak og forventninger til effektivisering i prosjektet økonomisk bærekraft.

Beskrivelse økonomiske utfordringer i driften med dagens investeringsplan med 2 prosent brutto driftsresultat	Mill. kr. i effektivisering
Effektivisering(tiltak) i dagens vedtatte økonomiplan 2026 – 2029	177,5 mill. kr (212,8 mill. kr i innsparingstiltak + 35,3 mill. i politiske vedtak som reverserte noen av innsparingene)
Effektivisering(tiltak) i dagens vedtatte økonomiplan som ikke er gjennomført, pluss nye innmeldte behov rammesaken som eventuelt krever ytterligere effektivisering i 2026 – 2029	258,0 mill. kr i innmeldte behov basert på vedtatte innsparinger, samt nye behov (se tabell per sektor under)
Mål om effektivisering i prosjektet økonomisk bærekraft innen 2028	240 mill. kr

I vedtatte økonomiplan ligger innsparinger på 78,9 mill. kr i 2026, som øker med hhv 87 mill. kr, 34 mill. kr og 13 mill. kr i 2027, 2028 og 2029. Totale innsparinger vedtatt i økonomiplan er 212,8 mill. kr, men i tillegg ble det vedtatt politiske tiltak på 35,3 mill. kr som reduserer innsparingene tilsvarende.

Utfordringsbilde (Drift) i ny økonomiplanperiode

Sektorer og staber har vurdert nåværende ramme inkl vedtatte innsparinger og meldt inn økte behov i driften på 144,8 mill. kr i 2027.

DRIFT

Utfordringer per sektor/stab - i 1000 kr	2027	2028	2029	2030
Opplæring og tannhelse	22 700	25 700	34 700	27 200
Samferdsel	112 500	166 500	196 500	216 500
Samfunnsutvikling	3 770	3 880	3 920	3 730
Økonomi	2 100	3 300	4 860	6 888
Organisasjon	3 680	3 680	3 680	3 680
Sum utfordringer (akumulert per år)	144 750	203 060	243 660	257 998

Utfordring per år	144 750	58 310	40 600	14 338	sum 257 998
-------------------	---------	--------	--------	--------	-----------------------

Opplæring og tannhelse

Store deler av utfordringsbildet i sektor Opplæring og tannhelse dreier seg om økt antall lærekontrakter og vekst i antall søkere til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. I tillegg fører Utdanningsdirektoratets presiseringer av fullføringsretten til kostnadsøkning innenfor AHT. Sektoren vil også i den kommende økonomiplanperiode få økte kostnader knyttet til karriereveiledning og realkompetansevurdering.

Sektoren forespeiler også økte husleiekostnader ved enkelte tannklinikker grunnet samlokalisering av tannklinikker og oppgradering av lokaler. Fra 2029 vil sektoren få økte kostnader for tilbudet Modulstrukturert videregående opplæring for voksne.

Samferdsel

Sektorens utfordringsbilde er i stor grad knyttet til manglende budsjettdekning for kostnadsvekst i forbindelse med overgang til ny busskontrakt fra 1. juli 2026. Busskontraktenes nominelle verdi er i 2024-kroner, ikke justert for reell prisvekst frem til 2026. Dette er meldt i 1. tertialrapport at utgjør ca 30 mill. kr. I tillegg er innsparingen på rutereduksjon fra 2027-2029 som ligger i dagens økonomiplan, kun kompensert med 32 mill. kr i budsjettvedtak. Dette dekker kun utfordringen på dette innsparingstiltaket i 2026. For 2027 er innsparingstiltaket på rutereduksjon ytterligere 58 mill. kr (90 mill. kr minus 32 mill. kr). Akkumulert øker dette til 102 mill. kr i 2029. Dette blir en stor utfordring hvis dagens rutetilbud opprettholdes.

Sektoren melder også utfordringer knyttet til manglende vedlikehold og asfaltering av fylkesvei og manglende dekning for økte energikostnader knyttet til økt volum i strøm etter omklassifisering av kommunale g/s til fylkeskommunal g/s.

Samfunnsutvikling

Sektoren vurderer en utfordring knyttet at tidligere øremerkede midler til folkehelsearbeid innlemmes i fylkeskommunens rammetilskudd fra 2027. Sektoren skal innfri Folkehelselovens forventninger om fylkeskommunenes innsats og prioriteringer på området.

Videre fører vedtak knyttet til Sørnorsk filmsenter og Kompetansenettverk for bærekraftige idretts- og aktivitetsanlegg til økonomiske bindinger i økonomiplanperioden uten at seksjonens ramme er økt.

Sektorens utfordringsbilde er i stor grad knyttet til forventninger om sektorens rolle som regional utvikler, og kompetanse og ressurser innen fagområdene til å følge dette opp.

Økonomi

Utfordringsbilde i drift er i hovedsak knyttet til en betydelig økning i kommunale avgifter på skolebygg og kulturbygg. Denne økning er estimert til 60 % fra 2025 til 2026 og det forventes en videre økning på 30 % per år ut økonomiplan perioden.

Det er i tillegg forespeilet et økt vedlikeholdsbehov på kulturbyggene, særlig Haugar Kunstmuseum i påvente av en større oppgradering.

Samtidig planlegger sektor økonomi å endre avtalen mellom Vestfold fylkeskommune og Vestfoldmuseene IKS knyttet til driften av kulturbyggene, samt effektivisere renholdet. Disse to tiltakene er forventet å gi en besparelse.

Organisasjon

Utfordringsbilde er i hovedsak knyttet til økte lisenskostnader til Microsoft for tilgang til kommunikasjonsverktøy, Office produkter, lagringsplass og IT sikkerhet for ansatte og elever. Avtalen skal reforhandles til 1.1.2027, og prisøkning på 3-4 mill. kr er varslet.

Utfordringsbilde (Investering) i ny økonomiplanperiode

Nåværende investeringsramme er vurdert og det er meldt økte behov i investeringsbudsjettet på 217 mill. kr i 2027, som reduseres til 137 mill. kr i 2030.

INVESTERINGER

Behov per sektor/stab - i 1000 kr	2027	2028	2029	2030
Opplæring og tannhelse	43 200	14 500	2 000	2 000
Samferdsel	20 000	55 000	35 000	96 000
Økonomi	154 650	133 250	99 390	39 750
Sum behov (per år)	217 850	202 750	136 390	137 750

Opplæring og tannhelse

Sektorens utfordringsbilde innen investeringer i 2027 er i hovedsak tilrettelegging for økt arealbehov innen AHT, (arbeid- og hverdagsliv) samlokalisering av tannklinikk i Hof og Holmestrand (2027-28), oppgradering av hesteanlegget på Melsom vgs og behov for anskaffelse av lupebriller til tannleger og –pleiere. I tillegg er det behov for å øke den årlige rammen til tannhelse, blant annet på grunn av behov for utskiftning av tannhelse-unit'er.

Samferdsel

Sektoren melder fortsatt behov for forsterkning av fylkesveinettet med ramme også i 2028 og 2030, videre er det stort behov for skredsikring av fylkesveinettet og oppgraderinger av tunneller. Flere bruer vil ha behov for oppgraderinger i slutten av økonomiplanperioden, og sektoren synliggjør behov for videreføring av rammer til oppgraderinger av bussdepot i 2030, og ramme for utskifting/sikring av stabile teknologiske løsninger for billett- og sanntidssystemer og annet utstyr.

Økonomi

Investeringer er i sin helhet knyttet til bygningsmessige tilpasninger og nybygg. Den største økningen er lønns og prisstigning av prosjektet Harriet Backer vgs som ikke var tatt med i budsjett og økonomiplan 2026-2029.

Øvrige større byggeprosjekter:

- Ombygging av Nordbyen 40 hvor det er behov for å tilrettelegge for at flere utdanningsinstitusjoner i fylkeskommunen kan ta i bruk bygget.
- Omfattende oppgradering av Haugar Kunstmuseum med fokus på inneklima. Oppgraderingen er nødvendig for at Haugar kunstmuseum skal kunne fortsette drift som et fullverdig kunstmuseum.
- Oppgradering av Sandefjord folkehøyskole for å utvide antall elevplasser. Investeringen har som mål å at Folkehøyskolen blir selvfinansierende.

Det er også et økt behov for midler til energieffektivisering og utskiftning til LED lys utover det som allerede er vedtatt i budsjett og økonomiplan 2026-2029.

Økt behov til mindre oppgraderinger på skolebyggene og kulturbyggene, samt en reduksjon av behovet på Fylkeshuset da det har blitt foretatt en større oppgradering i 2025.

Økonomisk bærekraft prosjekt

Prosjektet skal bidra til å møte de økonomiske utfordringene som Vestfold fylkeskommune står ovenfor. Prosjektet har følge hovedmålsetninger:

- Gjennomgangen skal vise en samlet oversikt over alle tjenester og oppgaver Vestfold fylkeskommune utfører. Målet er å etablere et varig lavere kostnadsnivå, men samtidig sikre gjennomføring av Vestfoldplanen og prioritering av innbyggernes lovpålagte tjenester og oppgaver.
- Nullpunktet for måling av reduksjon av kostnader er 01.01.2026. Kostnadsnivået skal reduseres med en årseffekt på minimum 240 millioner kroner innen 01.01.2028.
- Det skal identifiseres mulighetsrom med tiltak tilsvarende en samlet effekt på minimum 300 millioner kroner for å sikre realisering av målet. Tiltakene skal være konkrete, risikovurderte, beslutningsklare og gjennomførbare.

Prosjektet skal gjennomføre en forpliktende, helhetlig og faktabasert gjennomgang av alle tjenestene og oppgavene med målsetning om å skape en bærekraftig økonomi for Vestfold fylkeskommune i de kommende årene.

12. Økonomisk utfordringsbilde i 10 års perspektiv – 4 Scenarier

Fylkesdirektøren har laget 4 scenarier med ulike strategiske valg og rammebetingelser for den økonomiske bærekraften. Ved å isolere utvalgte endringer kan det tydeliggjøres hvilke effekter dette får for handlefriheten til VFK, både på kort og lengre sikt.

1) Fortsette driften og investeringen som dagens økonomiplan med økt investeringsramme for skoleprosjekt (Scenario 1 = basis scenario).

Forutsetninger:

- Det forventete kostnadsreduksjonene vedtatt i økonomiplanen for 2026 – 2029 identifiseres og gjennomføres.
- Det er ikke hensyntatt nye utfordringer beskrevet i kapittel om utfordringsbilde for Vestfold fylkeskommune, men innsparinger vedtatt i nåværende økonomiplan
- **Innsparing på 70 mill. kr i 2030 som øker med ytterligere 9-10 mill. kr per år fremover (akkumulert 126 mill. kr i 2030-2036)** for å nå driftsresultat på 2% fra 2030-2036 av brutto inntekter
- Rentebane økes til 5% fra 2026 til 2036 for å reflektere dagens nivå

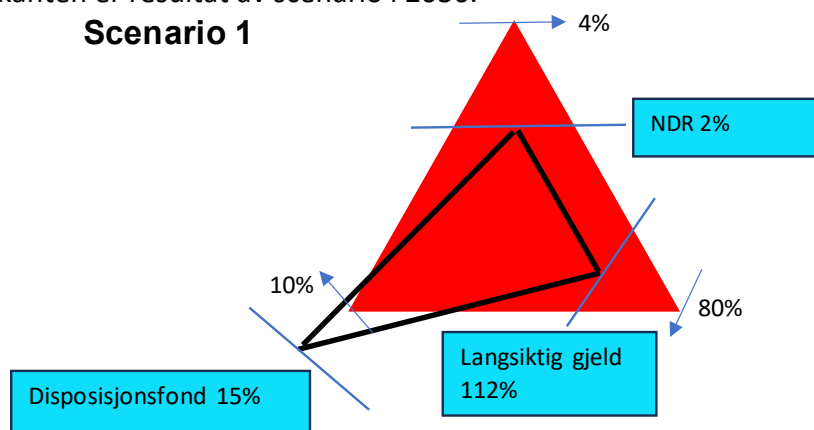
- Øke skoleinvestering fra 1,1 mrd. kr. til 1,4 mrd. kr (inkl prisvekst)
 - Byggelånsrenter aktiveres i byggeperioden dvs belastes ikke drift
- Investeringsnivå legges på 10% (450 mill.kr) fra 2030-2036 når skolen er ferdig
- Egenfinansieringsandel er fra 2030 lagt på 40% av investeringene, som gir 100 mill. kr i overføring fra drift (fra overskudd samt disp.fond)

Disse forutsetningene gir følgende estimerte nøkkeltall:

Scenario 1	2026	2029	2036
Netto driftsresultat i % av brutto inntekter	1 %	2 %	2 %
Disp. fond - i % av brutto inntekter	22 %	16 %	15 %
Langsiktig gjeld i % av brutto inntekter	79 %	96 %	112 %

Dette er fremstilt i KØB modell, der den røde trekanten er målbilde iht TBU, mens den svarte trekanten er resultat av scenario i 2036.

Scenario 1

I dette senario får VFK en høy gjeldsgrad (112%), som følge av investering i ny skole samt investeringsnivå på 10% (450 mill. kr per år) fra 2030-2036. Disposisjonsfondet reduseres med 315 mill. kr fra 2025 til 2029, mens det fra 2030 er forutsatt lav bruk (8 mill. kr per år) av disposisjonsfond til investeringer. Dette gir et låneopptak på 269 mill. kr per år fra 2030 og fremover. Brukes mer av disposisjonsfond fra 2030 for å redusere låneopptak (maksimalt bruke 220 mill. kr som gir disposisjonsfond lik 10% i 2036), vil ikke det redusere gjeldsgraden med mer enn ca 5% slik at den ender på 107%.

2) Fortsette driften og investeringene som i dagens økonomiplan samt økt ramme for skoleprosjekt, men rentebanes økes med 2 prosentpoeng

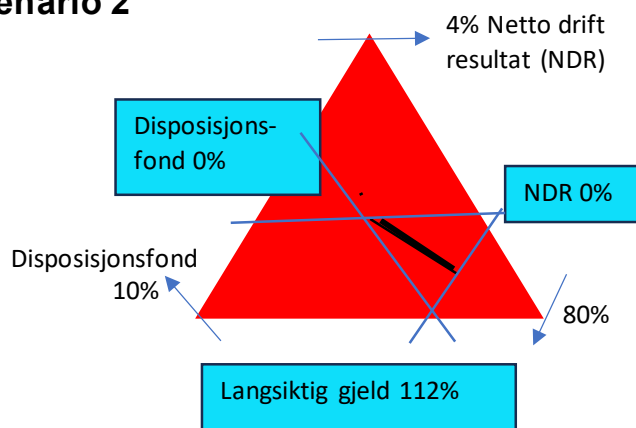
Forutsetninger:

- Som i scenario 1, med unntak av renteforutsetning som er endret fra 5% til 7%

Disse forutsetningene gir følgende estimerte nøkkeltall:

Scenario 2	2026	2029	2036
Netto driftsresultat i % av brutto inntekter	0 %	0 %	0 %
Disp. fond - i % av brutto inntekter	21 %	10 %	brukt opp 2034
Langsiktig gjeld i % av brutto inntekter	79 %	96 %	112 %

Scenario 2

Økning av rentenivå fra 5% til 7% vil «spise opp» driftsresultatet og forutsatt at investeringsnivå samt opptak av lån er likt som i scenario 1, så vil disposisjonsfondet være brukt opp i 2033-2034.

3) Gjennomføre planlagte investeringer som i dagens økonomiplan med økt investeringsramme for skoleprosjekt, men netto driftsresultat økes til 4 prosent av brutto inntekter

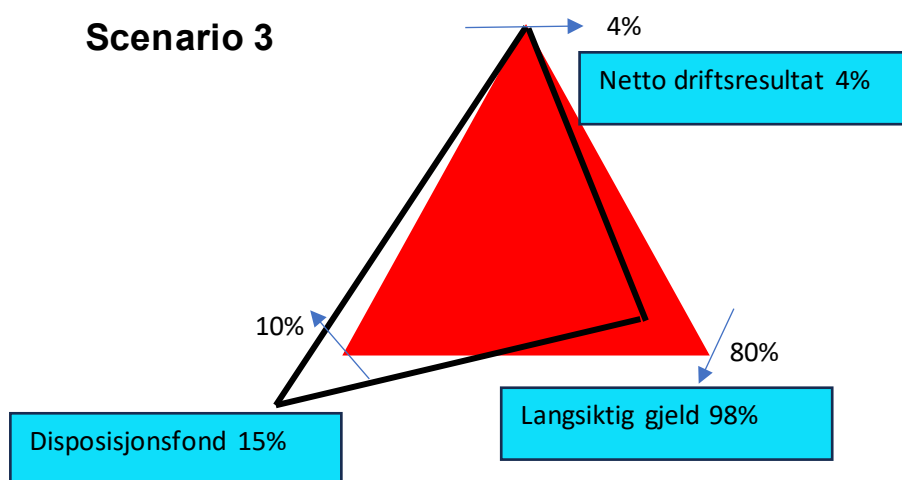
Forutsetninger:

- Som i scenario 1
- Netto driftsresultat økes til 4 prosent av brutto inntekter fra 2030
- For å oppnå netto resultat på 4% av brutto inntekter **må driften tas ned ytterligere 217 mill. kr frem mot 2036.**
- Økt driftsresultat overføres til investering slik at lånegjelden går ned

Disse forutsetningene gir følgende estimerte nøkkeltall og innsparingsbehov:

Scenario 3	2026	2029	2036
Netto driftsresultat i % av brutto inntekter	1 %	2 %	4 %
Disp. fond - i % av brutto inntekter	22 %	16 %	15 %
Langsiktig gjeld i % av brutto inntekter	79 %	96 %	98 %

	<i>i 1000 kr</i>
Forutsatt innsparing i scenario 1	- 126 000
Behov for ytterligere innsparing (for å nå 4%)	- 91 606
	<u>- 217 606</u>

I scenario 3 må det gjøres ytterligere store innsparinger, for å klare å oppnå 4% i netto driftsresultat.

4) Fortsette driften og investeringene som dagens i økonomiplan, uten investering i ny videregående skole, men erstatte den med oppgradering av videregående skole med 300 mill. kr

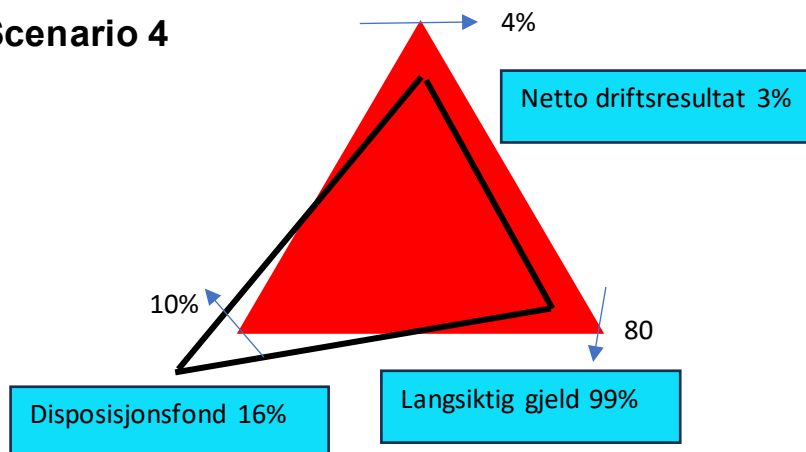
Forutsetninger:

- Som scenario 1
- Investeringen i ny videregående skole utgår og det brukes 300 millioner på å oppgradere skolen i Holmestrand og/eller Sande som erstatning (investeringen lagt i 2027 og 2028)

Disse forutsetningene gir følgende estimerte nøkkeltall:

Scenario 4	2026	2029	2036
Netto driftsresultat i % av brutto inntekter	1 %	3 %	3 %
Disp. fond - i % av brutto inntekter	22 %	17 %	16 %
Langsiktig gjeld i % av brutto inntekter	79 %	80 %	99 %

Scenario 4

Dette scenarioet er det som er mest bærekraftig av de 4 scenarioene. Gjeldsgraden er fortsatt noe høy i forhold til anbefalingene, men her er fortsatt over 700 mill. kr på disposisjonsfond der deler av dette kan brukes til investeringer, for å få gjeldsgraden ned.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser er store og det vil også ha store administrative ringvirkninger, fordi de økonomiske rammene er bestemmende for nivå på tjenestene til fylkeskommunen.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Lavere økonomiske rammer kan utfordre måloppnåelse innenfor klima.

Konsekvenser for CRPD

Ingen konsekvenser for CRPD.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektørens samlede vurdering er at Vestfold fylkeskommune står overfor betydelige økonomiske utfordringer i årene framover. For å sikre langsiktig økonomisk bærekraft må driftsnivået tilpasses framtidige inntekter, investeringer prioriteres strengere og det må gjennomføres betydelige driftsendringer og effektiviseringstiltak.

Konklusjon/anbefaling

Fylkesdirektøren foreslår endring av dagens finansielle måltall som grunnlag for økonomi- og handlingsplan 2027-2030, for å sikre langsiktig økonomisk bærekraft for Vestfold fylkeskommune. Arbeidet med økonomisk bærekraft organiseres i eget prosjekt med ekstern bistand og gjennomføres som forutsatt slik det kommer frem i saksutredningen

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Konjunkturer i økonomien og inntekter til kommunesektoren